

'Good morning', Bagdad!

La vida torna als carrers de Bagdad. A mesura que hi millora la seguretat, hi ha estrenes de teatre, els restaurants s'omplen i despunta la classe mitjana. Tanmateix, la violència continua constituint un element de la vida quotidiana al país i la corrupció pot tenir-hi un efecte afeblidor.

Muhammed al-Rahal porta patilles, un vestit blanc i una camisa vermella oberta fins al pit. Damunt de l'escenari d'un club nocturn de Bagdad, canta, balla i taloneja amb les botes al so de la música. Darrere seu hi ha un grup que toca i, a la vora, quatre joves que sembla que entren en èxtasi: tres de primetes, amb talons i vestits llargs, i una de reforçada, una mica maldestra. El públic del club Khayyam –nom d'un poeta persa– beu cervesa gelada, pica menjar libanès i es mou seguint la música amb entusiasme. Un goril·la recull les armes curtes a l'entrada. Tot d'una, s'aixeca un home amb aire d'empresari, s'acosta a l'escenari, es treu un feix de bitllets de la butxaca i diu alguna cosa al cantant a cau d'orella. "Visca el jove d'Adhamiyah!", exclama Rahal a través del micròfon. Adhamiyah és un dels barris sunnites de Bagdad que, fins fa un parell d'anys, es mantenia fermament sota el poder d'Al-Qaida. "Visca la joventut de Madinat al-Sadr!" Es tracta d'una referència a la barriada oriental xiïta, escenari d'uns atemptats suïcides devastadors. Esclaten les aclamacions. L'home llança enlaire piles de bitllets de mil dinars i de dòlar. Els diners s'arremolinen cap al sostre, empesos pels ventiladors i després cauen a poc a poc a terra, com paperets. "Això és l'Iraq! –cria enmig de l'esvalot un turcman–. Aquest país mai no serà una teocràcia!" L'eufòria es va convertint en un desgavell alegre. Els joves –kurds i àrabs, sunnites, cris-

tians i xiïtes– salten i ballen davant l'escenari.

El primer club nocturn de Bagdad va començar a admetre clientela ara fa un any. Era el primer que obria des dels anys 90, quan Saddam Hussein, tot d'un plegat, va agafar la fal·lera religiosa –després de la derrota a la primera guerra del golf Pèrsic– i va prohibir que se servís alcohol. Curiosament, va ser el primer ministre conservador iraquiana, Nuri al-Maliki, qui va aixecar la prohibició. Ara, després d'anys de violència i de mort, un nou delit de vida s'ha emparat de l'Iraq. El dijous al vespre, corrues interminables de cotxes aparquen davant els controls de seguretat de l'hotel i originen uns embussos de quilòmetres. Un cop són allí, més d'una cinquantena de parelles celebren casoris multitudinaris en establiments que tenen noms com ara Mansur, el Babil i el Palestina. Llavors, fins al toc de queda de mitjanit, s'encenen fanals acolorits al carrer d'Abu Nuwas, al cèlebre passeig de la vora del riu. Els restaurants que hi ha als envelats del parc que segueix el Tigris, deserts durant els anys de terror, tornen a fer el gran negoci, cosa que també es pot aplicar als policies encarregats de la seguretat del barri, perquè sovint treballen en canvi d'algun bitllet. A final de juny, els soldats dels EUA van començar a retirar-se, i el gener vinent, l'Iraq de la postguerra anirà a votar per tercera vegada. El nou estat va prenent forma a poc a poc, després d'un part violent que ha costat la vida de prop de 100.000 iraquians i de més de 4.000

nord-americans. No és pas el model de democràcia àrab que un dia es van imaginar l'ex-president dels EUA George W. Bush i l'ex-primer ministre britànic Tony Blair. Tampoc no és la república islàmica que els mul·làs de Teheran haurien volgut com a veïna. I, evidentment, tampoc no és el criminal califate que volia establir el dirigent d'Al-Qaida, Ossama bin Laden, a Mesopotàmia.

Un nacionalista autoritari. Parlem d'un país on centenars de persones continuen morint cada dia en atemptats i tiroteigs. Al-Qaida s'ha trobat obligada a batre's en retirada cap al nord, des d'on ha llançat darrerament un gran nombre d'atacs. Ara que la guerra entre sunnites

Un grup de joves ballen al so de la música pels carrers de Bagdad.

i xiïtes s'ha aturat, l'organització terrorista intenta revifar el conflicte entre àrabs i kurds. Al sud, el govern intenta estimular la producció de petroli, però al juny, quan va obrir la licitació per a vuit jaciments, només va trobar inversor per a un. L'Iraq és el país més ric de l'Orient Mitjà després de l'Iran; té el petroli de què no disposen Síria, Egipte i Turquia; disposa de l'aigua que a la regió no és a l'abast de tothom; i compta amb una elit ben formada. Però, a més, té un govern que no ha ni començat a explotar el seu potencial.

El resultat és un sistema de govern contradictori, al qual costarà una mica que s'acostumin tant els iraquians com la resta del món. És un estat policíac, però alhora un estat

que garanteix unes llibertats com no recorda ningú. Una superpotència petrolera aclaparada pel nepotisme i la corrupció, on un grapat de parlamentaris lluiten per crear un estat constitucional. Un país on el primer ministre, amb tan sols tres anys i mig al càrrec, ha passat de ser un candidat compromès amb els xiïtes a un nacionalista autoritari que, malgrat tot, permet una llibertat prou inusual. Allí ha nascut una nova i rica classe alta. Durant el mes de dejuni religiós del Ramadà de fa dos anys, els avions comercials que feien la ruta entre Bagdad i Beirut, Amman i Dubayy no s'omplien ni la meitat. A la festa d'enguany, que es va escaure entre final d'agost i final de setembre, hi havia molts vols reservats per

endavant. L'elit de l'Iraq se n'anava a fer compres. Al barri benestant de Karrada, a Bagdad, on després de la invasió dels EUA del 2003 els frigorífics nous, les bicicletes dels infants i les estufes de querosè anunciaven una primera onada de prosperitat, ara els concessionaris d'automòbils venen Porsches i Jaguars.

Hi circulen diners a cabassos, però d'on surten? "La corrupció sempre ha estat greu", diu l'ex-ministra de Telecomunicacions Juwan Fouad Masum. I hi afegeix que les eleccions del gener esperonen els polítics i els alts càrrecs cap a uns nivells més alts de vici. "No hi ha cap ministre ni director general que sàpiga si mantindrà el càrrec després de les eleccions. Per això mateix s'omplen les butxaques ara." Masum viu al complex residencial Kadissija, una zona vigilada per unitats d'elit kurdes, on abans havien viscut els ministres de Saddam Hussein. Hi ha quatre cotxes aparcats davant la seva mansió i la piscina brilla amb tons blavosos al crepuscle. "El problema està en el sistema", ens diu. Quan un ministre deixa el càrrec, se'n va també tot el personal del ministeri, fins la persona que prepara el te. És un costum de l'era de Saddam Hussein que s'ha restablert. Hi ha un amiguisme desfermat, que alhora porta a la incompetència i a la corrupció. Masum dirigeix actualment una empresa dedicada a l'assessoria. Diu que s'estimaria més de treballar a l'estranger que no al seu país.

Aquests darrers anys, l'Iraq s'ha convertit en el segon país més corrupte del món; en l'índex establert per Transparency International, l'organisme internacional de control no governamental de la corrupció, només el supera Somàlia. L'ex-ministre de Comerç Abd al-Falah Sudani, juntament amb els seus germans, va fer un desfalc de tants diners en el programa de racionament d'aliments —conegut per sistema de distribució pública—, que va decidir que valia més fugir cap a Dubayy. El seu avió ja volava quan va rebre l'ordre de tornar a Bagdad, on el van detenir a l'aeroport. "Tenim 10 hores d'elec-

Les atraccions de fira tornen a ser presents a la vida dels habitants de Bagdad.

tricitat el dia, 15 hores de llibertat d'expressió i 24 hores de corrupció", diuen els kurds al nord de l'Iraq, on fa dècades que hi ha dos clans que remenen les cireres. Un d'aquests grups és dirigit pel president iraquí, Jalal Talabani.

De fet, el parlament de Bagdad és un dels organismes responsables de la investigació d'aquests abusos. "El nostre sou mensual equival a 6.700 euros –diu Maysoon al-Damluji, parlamentària–. A més, tenim dret a disposar de trenta efectius de seguretat amb un sou mínim de 300 euros mensuals." Afegeix que no vol difamar els seus companys, però que és una pràctica ben corrent de repartir aquests càrrecs entre parents i amics, independentment de si tenen coneixements sobre seguretat o no. D'una

altra banda, calen guardaespalles autèntics per a protegir els membres de la comissió parlamentària anticorrupció i la del pressupost, on s'inclouen homes com el xeic Sabah al-Saadi i dones com Shada al-Moussawi. "No fas gaires amics, quan demostres a l'assessor de seguretat personal que té legalment el dret de mantenir 60 persones a la nòmina i, en realitat, n'hi té 273 –diu Moussawi. Quan la seva comissió va decidir de cridar l'atenció d'un ministre, va rebre trucades amenaçadores–. Per a mi l'època al parlament va ser interessant. De cap manera no em presentaré per a un segon mandat."

Al-Saadi també explica que sovint l'havien amenaçat de "liquidar-lo físicament". "El nostre govern és com una gran màfia –diu–. Vam deixar al

descobert unes xarxes que abastaven pràcticament tots els ministeris." El seu partit xiïta, Fadila ('Virtut'), no hi està implicat, afirma, perquè no té ministres al gabinet. El partit de Saadi s'ha ajuntat a l'Aliança Nacional Iraquià (ANI), una de les dues coalicions de forces polítiques que –segons els resultats de les eleccions– nomenarà el pròxim primer ministre. L'esdeveniment clau tindrà lloc al gener, quan els kurds decideixin què s'estimen més: l'ANI dominada pels xiïtes o la llista de candidats presentada pel primer ministre al-Maliki. I la decisió dels kurds dependrà de quina aliança és més probable que el garanteixi el premi principal: la ciutat petrolera de Kirkuk, que reclamen tant els kurds com els àrabs. "En comparació amb els conflictes que sembla que han d'esclatar després de les eleccions, en realitat, la corrupció podria ser un factor estabilitzador –diu Joost Hiltermann, analista de l'International Crisis Group, que conclou–: la corrupció manté el cap

Un parlamentari iraquí cobra 6.700 euros cada més i té dret a trenta efectius de seguretat amb un sou mínim de 300 euros

de les persones centrat en els diners i no en la violència.”

La religió i la política no s'han de barrejar.

Fins avui, a l'Iraq de després de Saddam Hussein, s'ha establert el costum d'incloure al govern com més grups polítics millor. Però aquest plantejament té desavantatges, i el més important és que ha impedit el naixement d'una oposició. “El model d'unitat nacional ha fracassat”, diu Safiyya Suhail, membre liberal del parlament. Hi va haver una època en què els EUA van centrar les seves esperances en polítics com ella. Quan el president George W. Bush va presentar al Congrés l'estat de la Unió, el febrer del 2005, ella hi va assistir com a símbol del nou Iraq democràtic. Suhail va entrar al parlament dins la llista de l'ex-primer ministre Iyad Allawi. Després de mantenir-se com a independent uns quants anys, ara ha canviat de bàndol i s'ha passat al del primer ministre al-Maliki. Darrerament, va sortir a la llum com l'única dona amb el cap descobert que anava a la llista. Al-Maliki va ser un dels primers que va entendre que a l'Iraq política i religió no s'han de barrejar.

El seu partit, de primer, es deia Dawa Islamiyya ('Missió Islàmica'). Ara hi ha deixat l'adjectiu i ha quedat simplement en Dawa. Alguns altres partits també han seguit el camí d'al-Maliki. La llista de l'oposició ja no s'anomena Casa dels Xiïtes i, en canvi, subratlla que s'hi han ajuntat un gran nombre de dirigents sunnites. Hi ha més grups que han optat per noms ideològicament neutrals, com ara *centre*, *Constitució o eficiència*. Tots els partits pretenen evitar que se sospiti que representen moviments religiosos específics. Continua imperant la por que pugui esclatar una guerra civil entre xiïtes i sunnites, per bé que de moment no sembla probable. Hi ha l'esperança que al nou Iraq els vells conflictes es resoldran a l'àmbit polític. A diferència dels cartells de fa quatre anys, avui als de les eleccions ja no hi dominen la bandera verda del Profeta, les mitges llunes i les espases. “N'hem après molt”, admet el xeic Jalaleddin Saghir. Ell és xiïta com al-Maliki, però acèrrim rival del seu ex-aliat.

A Saghir, del primer ministre el molest justament allò que el fa tan popular entre els votants: la impulsivitat i la tendència a governar l'Iraq amb mà de ferro. “Al-Maliki s'ha aplicat molt a decebre els seus amics i a fer enemics”, diu Saghir. A l'Iraq, molts han viscut el xoc, començant per les milícies xiïtes a Bàssora, Kut, Hilla i Madinat al-Sadr, quan al-Maliki va organitzar una ofensiva decisiva el març de l'any passat. Alguns dels seus ex-socis de coalició es van queixar de la brutalitat de l'operació –anomenada *Càrrega dels cavallers*– i la van comparar amb les campanyes de càstig dutes a terme per Saddam Hussein al sud.

Maliki tampoc no defuig d'enfrontar-se amb els kurds: entaula combat amb els seus lluitadors peixmergues sempre que intenten exercir la seva influència més enllà de la zona d'autonomia que tenen assignada. Al-Maliki no fa cap cas de les tribus sunnites específiques, que, mitjançant els consells anomenats *Despertar*, a la primeria s'havien ocupat d'expulsar al-Qaida del centre de l'Iraq. I finalment hi ha els Combatents pel Poble de l'Iran, mujahidins, que tenen el suport dels EUA, un grup que defensa l'enderrocament de la República Islàmica de l'Iran. Al-Maliki va ordenar a les tropes governamentals que ataquessin la seva base al camp d'Ashraf el juliol, acció que, segons els rebels iranians, es va saldar amb 11 morts i 500 ferits. “Al-Maliki ara mateix s'ha embriagat de poder –diu un membre del parlament, que va poder comprovar-ne el comportament en una reunió secreta amb els caps dels partits que hi són representats–. Ens va amenaçar obertament: si algú l'acusa d'alguna cosa, a ell i al seu partit Dawa, no li costarà gaire de trobar què sigui contra aquesta persona.”

Un decret secret. El primer ministre té “una clara vena autoritària”, afirma Kadhim al-Rikabi, cap d'una associació per a la independència dels mitjans de comunicació. Diu que és esgarriat de veure amb quina determinació el govern emmordassa la premsa: “L'ocupació dels EUA ens va deixar un bon cos legislatiu: els decrets dels mitjans de comunicació

del 2003”, diu Rikabi. En aquells moments, el delegat del govern dels EUA, Paul Bremer, va establir un consell independent dels mitjans de comunicació amb uns membres que havien de ser elegits pel parlament. Però d'ençà que al-Maliki és al poder, es queixa Kadhim, ha fet personalment els nomenaments dels consells dels mitjans de comunicació, que tenen permís per a concedir llicències d'impressió, de publicació en línia i radiodifusió i teledifusió. Ha tornat a introduir les lleis de censura de l'era de Saddam Hussein i intervé directament quan desaprova algun article. També va emetre un decret secret el 6 d'agost, que va enviar als ministeris de l'Interior, de Defensa i de Sanitat. “El primer ministre i comandant suprem ha ordenat –va escriure– que qualsevol funcionari governamental que després d'algun atemptat terrorista doni detalls sobre les víctimes als mitjans de comunicació sigui castigat severament.”

La visió d'al-Maliki sobre el periodisme patriòtic es pot comprovar en les emissions del canal governamental Al-Iraqiyya. El dirigent sempre seu davant la taula amb uns subordinats a la dreta i a l'esquerra que prenen nota dels seus discursos. Són obligades les alabances de la saviesa del seu lideratge, de la mateixa manera que es feia a l'època de la dictadura. “Oh, fixeu-vos que bonica que és la nostra ciutat a la tardor –deia fa uns dies un presentador del programa *Bon dia, Iraq*–. I ara escoltem una cançó de Qassim Sultan.” A la pantalla es mostraven imatges d'una Bagdad irrealment bonica, amb criatures nedant al parc d'atraccions Saura, un flequer enforant pa, un policia dirigint el trànsit a la plaça de Kahramana. “Bon dia, Bagdad –cantava Qassim Sultan–. Bon dia. La nostra vida, inshallah [‘si Al·là vol’], serà meravellosa.” Són cants de sirena, que recorden el govern de Saddam Hussein. La realitat de Bagdad és diferent, sens dubte millor que els darrers anys, quan havia quedat desfigurada per la violència, els atemptats i la barbàrie, que constitueixen la base de comparació de l'Iraq d'avui.

Bernhard Zand

Traducció de Carles Urritz